	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 6 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:

Декан на ФОЗ

(Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА

ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„УПРАВЛЕНСКА И БИЗНЕС ЕТИКА”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН

„МАГИСТЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:

„ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ”

ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН

2019

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 6 стр.

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Трети

Хорариум: 15 часа: 15 часа лекции

Брой кредити: 2

Преподаватели:

Проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, дмн

1. АНОТАЦИЯ:

Учебната дисциплина “Управленска и бизнес етика” е от блока избираеми дисциплини на специалността „Управление на здравните грижи” образователно-квалификационната степен “Магистър” по чл. 3 на ЕДИ професионално направление „Обществено здраве“.

Бизнес етиката е сравнително нова област на научно познание, която позволява да се осмислят етичните стандарти и да се разрешават моралните конфликти, характерни за сферата на бизнеса. Тя е особено актуална за сферата на здравеопазването, където здравните мениджъри контролират много и различни дейности и специалисти. Същевременно обществото непрекъснато подлага на преценка здравеопазните дейности и това неминуемо влияе на работата на здравните институции и налага необходимостта от разбиране на бизнес етиката и разпознаване на етичните проблеми. Личните морални ценности са само един фактор във вземането на етични решения и са недостатъчни при комплексността на проблемите, пред които се изправя бизнеса.

Обучението по управленска и бизнес етика има за **основна цел** да подпомогне идентифицирането на етичните проблеми в практиката и разпознаването на наличните подходи за разрешаването им. Обучението има и **допълнителни цели** да запознае студентите с подходите за развиване на етично поведение, както и подпомогне справянето им с конфликтите между личните им ценности и ценностите, наложени на работното място.

Учебното съдържание е обособено в следните раздели:

1. Обща бизнес етика – въведение в бизнес етиката; морална отговорност в организациите; интегритет; ценности и морални норми в организациите.
2. Приложна бизнес етика – отговорности към потребителя; отговорности към служителите; управленска етика; организационна етика.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Обучението по бизнес етика трябва да постигне следните задачи при студентите-магистри по управление на здравните грижи:

1. Студентите да **придобият знания** за:
  - Същността, целите, задачите, принципите на бизнес етиката;
  - Дейностите на управленската и бизнес етиката;
  - Прилаганите методи и подходи в бизнес етиката.
2. Студентите да **придобият умения** да:
  - Решават оптимално възникнали в колектива проблеми;
  - Изграждат оптимална работна среда и трудова атмосфера.
  - По-ефективно лидерство и управление.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 6 стр.

- дискусии на казуси
- учебни задачи

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс/поток студенти и се осигуряват от презентационни, пълнотекстови и други нагледни материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционни зали. Чрез лекционните занятия се разясняват основните понятия в бизнес етиката, въвеждат се основните термини – интегритет, ценности, морални норми, теория на стейкхолдерите и ключовите положения на отговорностите към потребителя и служителя. В лекционния курс се разглежда също спецификата на рекламната дейност в здравеопазването, разработването на нови медикаменти и взаимоотношенията с фармацевтичните фирми, безопасността на нови медицински технологии.

Разясняване на материала може да се осъществи:

- в аудитория при присъствени занятия,
- на индивидуални консултации,
- във форума по дисциплината в системата за дистанционно обучение,
- чрез други средства за комуникация (скайп, електронна поща).

Дискусиите на казуси са интегрирани в лекционното изложение и в разработеното от проф. Янкуловска учебно помагало. Те подпомагат усвояването на теоретичните концепции и непосредственото им приложение към практически ситуации от по-широката сфера на бизнеса и конкретно в сферата на здравеопазването.

Учебните задачи подпомагат усвояването на теоретичния материал като позволяват на студентите да упражнят конкретни ключови концепции и им дават възможност да усвоят практически умения в прилагането на познанията по бизнес етика. Целта на всяка учебна задача и подходящия момент на изпълнението ѝ спрямо усвояването на теоретичния учебен материал са разяснени в придружителните общи бележки и насоки за подготовка по дисциплината в дистанционната форма на обучение.

- Учебна задача 1 се прилага след преминаване на глава 1 и 5 от учебното пособие и презентации на лекция 1 и 5. Упражнява се прилагането на основните теории в бизнес етиката към класически учебен казус по Фишер и Ловел. Задачата подпомага разбирането на същността на деонтологичните и консеквенциални теории в бизнес етиката.

- Учебна задача 2 упражнява явлението разобличаване в хипотетична забавна ситуация и предлага въпроси за разсъждаване кога разобличаването е допустимо и при каква етична ориентация на служителя е най-вероятно да се случи. Задачата подпомага разбирането на явлението разобличаване и подготвя обучаемите за такива ситуации от професионалната им практика.

- Учебна задача 3 представя казус на взаимоотношения с фармацевтична компания с конкретни въпроси за разсъждение. Задачата развива умения за морално разсъждаване.

- Учебна задача 4 е в сферата на етика на рекламата и изисква от студентите да намерят в заобикалящата ги действителност примери за реклами, които представляват манипулация на потребителя от познавателен тип, манипулация от афективен тип, използване на негативна емоция, реклама към уязвима група потребители и реклама на нездравословен продукт.

- Учебна задача 5 предлага на студентите реален казус от бизнес етиката намерил отражение в известно художествено произведение и изисква от тях да анализират ситуацията чрез приложение на представения в учебното помагало метод за етичен анализ на казуси в бизнес етиката.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 6 стр.

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

Табл. 1.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „УПРАВЛЕНСКА И БИЗНЕС ЕТИКА“	Ча- сове
1.	Въведение в бизнес етиката. Морална отговорност в организациите.	2
2.	Интегритет. Ценности и морални норми в организациите.	2
3.	Отговорности към потребителя и служителите.	2
4.	Управленска етика.	2
5.	Организационна етика.	2
6.	Стъпки на етичния анализ в бизнес етиката.	2
7.	Морални аспекти на рекламата. Бебешкото мляко на „Нестле“.	1
8.	Разработване на нови медикаменти. Случаят с Талидомида.	1
9.	Безопасност на медицинските технологии. Случаят с диализните мембрани.	1
	ОБЩО	15

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „УПРАВЛЕНСКА И БИЗНЕС ЕТИКА“

1) Въведение в бизнес етиката. Морална отговорност в организациите. /2 ч./

Необходимост от изучаване на бизнес етика. Същност и развитие на бизнес етиката. Ползи от бизнес етиката. Отличителни черти и функции на бизнес етиката. Структура на бизнес етиката.

Дефиниция за морална отговорност. Фактори, повлияващи моралната отговорност в организацията. Управление на моралната отговорност. Явлението whistleblowing.

2) Интегритет. Ценности и морални норми в организациите. /2 ч./

Същност на понятието. Значение на интегритета в корпоративния свят. Морално-етични изисквания към мениджъра. Как може да се насърчи и засили интегритета на служителите? Ценности, добродетели и морални норми. Разлика между ценности и принципи. Морални принципи в бизнес етиката.

3) Отговорности към потребителя и служителите. /2 ч./

Права на потребителя. Безопасност на продуктите. Морални аспекти на рекламата. Права на служителите. Отговорности на мениджъра и служителите. Механизми на регулиране на етичните стандарти в бизнеса – механизъм на „естественния подбор“, юридически механизми, граждански натиск.

4) Управленска етика. /2 ч./

Мотивация на персонала. Справяне с организационния стрес.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 6 стр.

5) Организационна етика. /2 ч./

Същност на организационната етика. Особенности на етичното поведение в организацията – личностни фактори за етично поведение в организацията; фактори на социализацията; лични стратегии за вземане на етично решение; организационни фактори (фирмена култура, взаимоотношения, морални конфликти). Стратегия и стилове за справяне с конфликти.

6) Подходи за етичен анализ в бизнес етиката. Стъпки на етичния анализ. /2 ч./

Прескриптивен подход. Консеквентен подход. Деонтологичен подход. Ценностен подход.

Основни стъпки – 1) Определяне на основния проблем в казуса; 2) Кои са засегнатите страни? 3) Кои правила и норми са приложими в случая? 4) Какви аргументи могат да бъдат изтъкнати? 5) Какво е заключението? 6) Ще бъде ли подкрепено заключението?

7) Морални аспекти на рекламата. Бебешкото мляко на „Нестле“. /1 ч./

Рекламата в социално-етична перспектива. Специфика и етика на рекламата в областта на медицината. Представяне и анализ на казуса с адаптираното бебешко мляко. Реклама на продукти, носещи вреда или предизвикващи зависимост.

8) Разработване на нови медикаменти. Случаят с Талидомида. /1 ч./

Фази на разработване на нови медикаменти. Взаимоотношения фармацевтични компании-клинична практика. Представяне и анализ на Случая с Талидомида.

9) Безопасност на медицинските технологии. /1 ч./

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол включва полагане на тестове за самоподготовка в ЕСДО. Всеки студент има право на пет теста като в системата се регистрира най-високата постигната оценка. Всеки тест се генерира от системата в момента на започването му и включва 30 въпроса от затворен тип. Времето за решаване на теста е предварително зададено на 30 минути. За успешно преминаване студентът трябва да даде минимум 60% верни отговори. Всеки верен отговор над поставената бариера носи по 0,25 към оценката.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Изпитът по управленска и бизнес етика е писмен под формата на тест от 30 въпроса и се полага в ЕСДО в определената по график изпитна дата на място в компютърната зала на Факултет „Обществено здраве“. Всеки студент полага уникално генериран от базата с въпроси тест. Всеки тест се генерира от системата в момента на започването му и включва 30 въпроса от затворен тип. Времето за решаване на теста е предварително зададено на 30 минути. За успешно преминаване студентът трябва да даде минимум 60% верни отговори. Всеки верен отговор над поставената бариера носи по 0,25 към оценката.

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Крайната изпитна оценка се изчислява по формулата:

Крайна изпитна оценка = 0,2 x текущ контрол + 0,8 x оценка от тест,
при условие, че оценките от текущия контрол и теста са различни от слаб (2).

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица и се вписва в учебната документация.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 6 стр.

Общ брой кредити: 2

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- Кредити от присъствие на лекции
- Кредити от решаване на учебни задачи
- Кредити от самостоятелна подготовка за текущ контрол
- Кредити от самостоятелна подготовка за семестриален изпит

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. **Въведение в бизнес етиката.** Същност и развитие на бизнес етиката. Ползи от бизнес етиката. Отличителни черти и функции на бизнес етиката. Структура на бизнес етиката.

2. **Морална отговорност в организациите.** Дефиниция за морална отговорност. Фактори, повлияващи моралната отговорност в организацията. Управление на моралната отговорност. Явлението whistleblowing.

3. **Интегритет.** Същност на понятието. Значение на интегритета.

4. Морално-етични изисквания към мениджъра.

5. **Ценности и морални норми в организациите.** Ценности, добродетели и морални норми. Разлика между ценности и принципи. Морални принципи в бизнес етиката.

6. **Отговорности към потребителя.** Права на потребителя. Безопасност на продуктите.

7. **Морални аспекти на рекламата.** Рекламата в социално-етична перспектива. Специфика и етика на рекламата в областта на медицината. Реклама на продукти, носещи вреда или предизвикващи зависимост.

8. Права и отговорности на служителите. Отговорности на мениджъра.

9. Механизми на регулиране на етичните стандарти в бизнеса – механизъм на „естествения подбор“, юридически механизми, граждански натиск.

10. **Управленска етика.** Мотивация на персонала.

11. **Управленска етика.** Справяне с организационния стрес.

12. **Организационна етика.** Същност на организационната етика. Личностни фактори за етично поведение в организацията. Фактори на социализацията. Лични стратегии за вземане на етично решение.

13. **Организационна етика.** Организационни фактори (фирмена култура, взаимоотношения, морални конфликти). Стратегия и стилове за справяне с конфликти.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Александрова-Янкуловска, С. Управленска и бизнес етика. Издателски център на МУ-Плевен, 2014 – в електронен вариант в сайта на системата за ДО при МУ-Плевен
2. Презентации по учебната дисциплина – сайт на системата за ДО при МУ – Плевен.
3. Александрова-Янкуловска, С. Компендиум по бизнес етика. Издателски център на МУ-Плевен, 2014, стр.151.

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, магистър по медицина, доктор на медицинските науки, магистър по биоетика

Учебната програмата е разгледана на катедрен съвет на катедра „Общественоздравни науки“, приета е на заседание на Програмния съвет на Факултет Обществено здраве и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве“.